T.C. İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AÇMER)
Psikoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi (PAMER)

Gençlerin Penceresinden Aile Öğrenci Çalıştayı II

"Dijital Çağda Aile ve Gençlik"

11 Mayıs 2026

Sonuç Raporu

2 Eylül 2026
Hazırlayan:
Yaren Kazaklı
Araştırma Görevlisi
Psikoloji Bölümü

Rapor Akışı

#	Bölüm	İçerik
1	**Kapak ve İçindekiler**	Çalıştayın adı, tarihi, düzenleyen birim, hazırlayan(lar) ve içindekiler.
2	**Giriş**	Çalıştayın bağlamı, gerekçesi ve bu raporun amacı
3	**Çalıştayın Amacı ve Kapsamı**	Çalıştayın amacı, kapsamı ve oturumların genel çerçevesi
4	**Yöntem ve Katılımcı Bilgileri**	Çalıştayın yöntemi ve katılımcı demografik bilgileri
5	**Grup Raporları (5 Fakülte Grubu)**	Oturumların özet akışı/soruları ve her grubun genel bulguları ve önerileri
7	**Sonuç ve Öneriler**	Somut eylem önerileri ve genel değerlendirme

İçindekiler

Rapor Akışı 2
1. Giriş 5
2. Çalıştayın Amacı ve Kapsamı 6
3. Yöntem ve Katılımcı Bilgileri 6
3.1 Katılımcı Demografik Profili (Genel) 7
Yaş 7
Cinsiyet 8
Kardeş Sayısı 8
Bölüm 8
Sınıf 9
Aile Kompozisyonu 9
İkamet 9
3.2 Çalışma Grubu Bazında Demografik Profil 9
İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubu 9
Yaş 9
Cinsiyet 10
Kardeş Sayısı 10
Sınıf 10
Aile Kompozisyonu 10
İkamet 11
Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu 11
Yaş 11
Cinsiyet 11
Kardeş Sayısı 12
Sınıf 12
Aile Kompozisyonu 12
İkamet 12
Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubu 12
Yaş 13
Cinsiyet 13
Kardeş Sayısı 13
Sınıf 13
Aile Kompozisyonu 13
İkamet 14
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu 14
Yaş 14
Cinsiyet 14

Kardeş Sayısı 15
Sınıf 15
Aile Kompozisyonu 15
İkamet 15
Eğitim Fakültesi Çalışma Grubu 16
Yaş 16
Cinsiyet 16
Kardeş Sayısı 16
Sınıf 17
Aile Kompozisyonu 17
İkamet 17
3.3 Çalışma Grubu Bazında Demografik Profillerin Karşılaştırılması 17
4. Grup Raporları 20
Çalıştay Oturum Akışı 20
4.1 İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubu 22
Genel Görüşler 22
Öneriler 22
4.2 Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu 23
Genel Çıktılar 23
Öneriler 23
4.3 Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubu 24
Genel Çıktılar 24
Öneriler 24
4.4 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu 25
Genel Çıktılar 25
Öneriler 26
4.5 Eğitim Fakültesi Çalışma Grubu 26
Genel Çıktılar 26
Öneriler 26
5. Sonuç ve Öneriler 27

1. Giriş

Bu rapor, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AÇMER) ve Psikoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi (PAMER) tarafından düzenlenen *Gençlerin Penceresinden Aile Öğrenci Çalıştayı II Programı*'nı tanıtmak, çalıştayın tartışma başlıklarını ve çıktılarını derlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Çalıştayın ilki, 2025 yılında Aile Yılı temasına uygun olarak üniversite öğrencilerinin aile algılarını, aileden beklentilerini, aile içindeki sorunlara ilişkin görüşlerini ve çözüm önerilerini ele almak üzere düzenlenmiştir. İlk çalıştayda gençler, aile kurumunun bireyi ve toplumu destekleyen yönlerine dikkat çekerken, aile ilişkilerinin gelişmesi ve değişmesi gereken boyutlarını da tartışmaya açmıştır. Gençlerin paylaşımları, aileye duyulan sevgi, saygı ve minnetin yanı sıra aile içi ilişkilerdeki ve iletişimdeki sorunların da göz ardı edilmemesi gerektiğini ortaya koymuştur.

İlk çalıştayda aile içi iletişim ve ilişkilerin niteliğine yapılan vurgudan hareketle, bu yılki çalıştayın teması dijitalleşmenin aile ilişkileri üzerindeki etkileri olarak belirlenmiştir. Dijitalleşme, bilgiye erişimden eğitime, eğlenceden iletişime ve sosyalleşmeye kadar gündelik yaşamın pek çok alanını dönüştürürken, aile üyelerinin birbirleriyle kurdukları ilişkilerin niteliğini de etkileyebilmektedir. Özellikle akıllı telefon ve tablet gibi kişisel dijital cihazların yaygınlaşması, sosyal medya platformları ve bireye özel içerik sunan algoritmaların gündelik yaşamdaki yerinin artması, ekran karşısında geçirilen sürenin aile yaşamının önemli bir parçası haline gelmesine katkıda bulunmuştur. Çevrimiçi eğitim, dijital iletişim, sosyal medya üzerinden kurulan sosyal ilişkiler, çevrimiçi oyunlar ve internet alışverişi gibi farklı etkinlikler, çocuklardan gençlere ve yetişkinlere kadar farklı yaş gruplarının dijital medya kullanımını yaygınlaştırmıştır. Özellikle pandemi süreci ve sonrasında dijital araçların gündelik yaşamın farklı alanlarındaki kullanımı daha görünür hale gelmiştir.

Dijital dünyanın etkileri yalnızca gençler ve yetişkinlerle sınırlı değildir. Erken çocukluk döneminde çizgi film ve video izleme gibi etkinliklerle başlayan ekran kullanımı, ilerleyen yaşlarda çevrimiçi oyunlar ve sosyal medya kullanımı gibi farklı biçimler alabilmektedir. Dijital medyada geçirilen sürenin yanı sıra maruz kalınan içeriklerin niteliği de çocukların ve gençlerin gelişimi ve iyilik hali açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle dijital medya kullanımının süresi, içeriği ve kullanım biçimi, bireysel ve ailevi düzeyde üzerinde düşünülmesi gereken konular arasında yer almaktadır.

Dijital medyanın aile yaşamına etkileri tek yönlü değildir. Dijital araçlar, uzakta yaşayan aile üyeleri arasındaki iletişimi kolaylaştırma, bilgiye erişimi destekleme ve aile üyelerine ortak deneyimler sunma gibi olanaklar sağlayabilir. Bununla birlikte, dijital cihazların aile üyeleri arasında

kişisel alanlara dönüşmesi, ortak zamanın azalması, yüz yüze iletişimin kesintiye uğraması ve aile içi etkileşimin niteliğinin değişmesi gibi riskleri de beraberinde getirebilir. Bu çerçevede dijital medyanın aile yaşamındaki yeri değerlendirilirken yalnızca kullanım süresine değil, kullanımın hangi ihtiyaçlarla ilişkili olduğuna, hangi içerikleri kapsadığına ve aile içi ilişkilerle nasıl bir etkileşim içinde bulunduğuna da odaklanmak gerekmektedir.

2. Çalıştayın Amacı ve Kapsamı

Bu doğrultuda, *Dijital Çağda Aile ve Gençlik* temalı ikinci öğrenci çalıştayında, dijital çağda büyüyen gençlerin perspektifinden dijital medya kullanımının aile ilişkilerine nasıl yansıdığı, bu kullanımın hangi durumlarda bir gündelik yaşam pratiği, hangi durumlarda ise bir sorun olarak algılandığı ve olası olumsuz etkilerin nasıl ele alınabileceği tartışılmıştır. Çalıştayda ayrıca ekran karşısında geçirilen bireysel zamanın ardında yatan ihtiyaçlar, dijital ortamlarda sosyalleşme ile yüz yüze sosyalleşme arasındaki farklılıklar ve dijital medya kullanımının aile ilişkilerinin alternatifi mi yoksa bu ilişkileri destekleyici bir unsur mu olduğu gibi sorular üzerinde durulmuştur. Böylece gençlerin yalnızca dijital medya kullanımına ilişkin deneyim ve gözlemlerinin değil, aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik önerilerinin de ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalıştay, *Dijital Çağda Aile ve Gençlik* temasını üç oturumda ele almıştır. İlk oturumda, ailelerde dijital medya kullanımının yaygınlığı tartışılmış; gençlerin aile üyelerinin dijital medya kullanımına ilişkin gözlem ve değerlendirmeleri ele alınmıştır. Bu oturumda özellikle dijital medya kullanımının gençler tarafından çağın olağan bir pratiği olarak mı yoksa aşırı kullanım olarak mı değerlendirildiği üzerinde durulmuştur. İkinci oturumda dijital çağın aile içi iletişim üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri tartışılmış; dijital medya kullanımının aile ilişkilerini destekleme veya olumsuz etkileme potansiyeli, gençlerin deneyimleri ve gözlemleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Son oturumda ise önceki oturumlarda ele alınan konular doğrultusunda, dijital medyanın aile içi iletişimi olumsuz etkilediği alanlarda ne tür düzenlemeler yapılabileceği ve olumlu etkilerinin nasıl güçlendirilebileceği tartışılmış; aile içi ve toplumsal düzeyde uygulanabilecek çözüm önerileri geliştirilmiştir.

- Oturum 1: Ailelerde Dijital Medya Kullanımının Yaygınlığı
- Oturum 2: Dijital Çağın Aile İçi İletişime Etkileri
- Oturum 3: Ailede Dijital Medya Kullanımının Düzenlenmesi

3. Yöntem ve Katılımcı Bilgileri

Çalıştay; farklı fakültelerden öğrencilerin oluşturduğu beş çalışma grubunda, çalıştayın amacı ve kapsamında açıklanan sorularla üç oturumda gerçekleştirilmiştir. Oturumlarda her bir grup kendi

aralarında görüş alışverişinde bulunmuş ve fikirlerini özetlemiştir. Son oturumda her grubun ortak fikri ve önerileri tüm grupların ve ilgili izleyicilerin bulunduğu salonda sunulmuştur.

Tarih	11 Mayıs 2026 (Pazartesi)
Oturum Saatleri	11.00–12.30 / 12.30–14.00 / 14.30–16.00 (3. oturum herkese açık, CE111)
Grup Sayısı	5 (fakülte bazlı çalışma grubu)
Toplam Katılımcı	39 öğrenci
Yer	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Elmalıkent Yerleşkesi

Gruplar ve kolaylaştırıcıları:

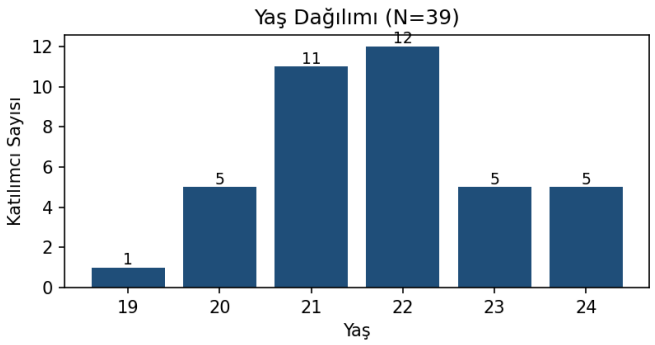
Kod	Grup	Moderatör
DZ10	İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubu	Arş. Gör. Hasan Hüseyin Mak
DZ07	Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu	Zehra Seher Erkarslan
BZ05	Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubu	Arş. Gör. Yaren Kazaklı
DZ04	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu	Arş. Gör. Uzay Eryılmaz
DZ08	Eğitim Fakültesi Çalışma Grubu	Sedef Basan

3.1 Katılımcı Demografik Profili (Genel)

Çalıştaya başlarken ilk oturumun başında her grubun moderatörü katılımcı öğrencilere çalışmanın içeriğini, amacını ve akışını anlatmış ve katılımcıların yazılı onamlarını almıştır. Anonim olarak toplanan ve yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, bölüm, sınıf, aile kompozisyonu ve ikamet bilgilerini içeren demografik bilgi formlarını 39 katılımcı doldurmuştur. Katılımcıların demografik bilgileri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

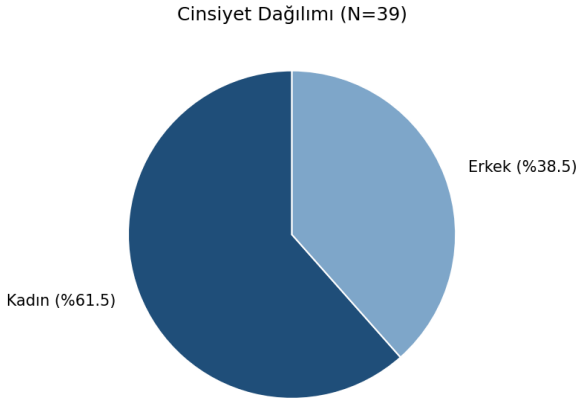
Yaş

Katılımcıların yaş ortalaması 21.8 olup 19-24 arasında değişen yaş dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsiyet

Katılımcıların 24 tanesi kadın (%61,5) ve 15 tanesi erkektir (%38,5). Katılımcıların cinsiyet dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı

Katılımcıların üçte birinin tek kardeşi olup ortalama kardeş sayısı 2'dir. Kardeş sayısına göre katılımcı sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı	N= Katılımcı sayısı
0	5
1	13
2	11
3	7
5	1
7	1
9	1

Bölüm

Katılımcılar 13 farklı bölümden olup 8'er kişiyle en yüksek katılım İlahiyat ve Hukuk bölümlerindendir. Bölümlere göre katılımcı sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Bölüm	N= Katılımcı sayısı
İlahiyat	8
Hukuk	8
Psikoloji	4
Sosyal Hizmet	3
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	3
Yönetim Bilişim Sistemleri	2
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler	2
Türkçe Öğretmenliği	2
İngilizce Mütercim Tercümanlık	2
İngiliz Dili ve Edebiyatı	2
Özel Eğitim Öğretmenliği	1

Bölüm	N= Katılımcı sayısı
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	1
Okul Öncesi Öğretmenliği	1

Sınıf

2, 3 ve 4. Sınıflardan oluşan katılımcılarda en yüksek katılım 2. Sınıflardan olup sınıf bazında dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sınıf	N= Katılımcı sayısı	%
2. Sınıf	16	%41
3. Sınıf	12	%30,8
4. Sınıf	11	%28,2

Aile Kompozisyonu

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%97,4) çekirdek ailesiyle yaşadığını belirtmiş olup aile kompozisyonu dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Aile Kompozisyonu	N= Katılımcı sayısı	%
Çekirdek aile (anne-baba ve çocuklar)	38	%97,4
Geniş aile (büyükanne/büyükbaba vb. dahil)	1	%2,6

İkamet

Katılımcıların yaklaşık yarısı yurtta veya ailesiyle yaşamakta olup yalnızca bir katılımcı öğrenci evinde yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların yaşadıkları yere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İkamet	N= Katılımcı sayısı	%
Yurtta	21	%53,8
Ailemle birlikte	17	%43,6
Öğrenci evi	1	%2,6

3.2 Çalışma Grubu Bazında Demografik Profil

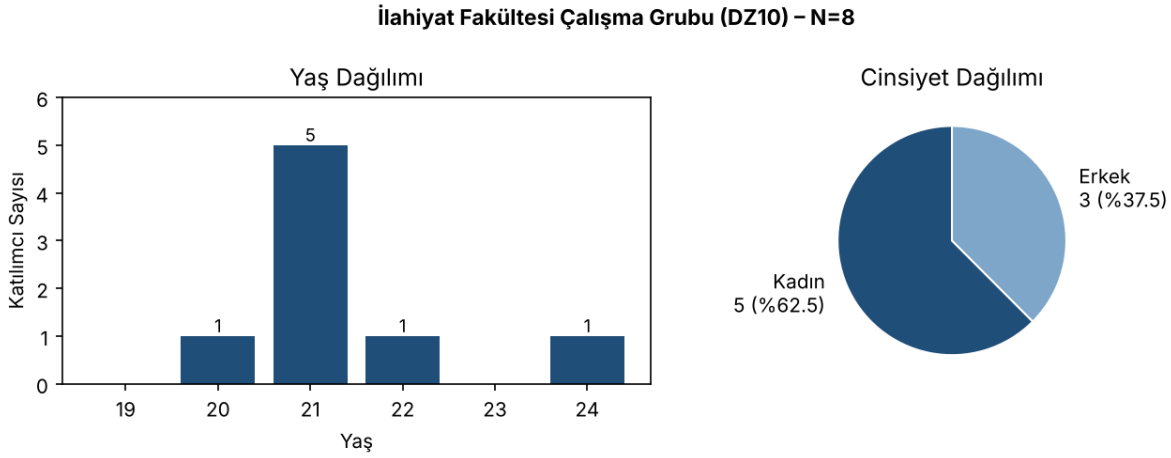
Aşağıda, demografik form bulguları çalışma gruplarına göre ayrılarak sunulmuştur.

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubu

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubuna İlahiyat bölümünden 8 öğrenci katılmıştır.

Yaş

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yaş ortalaması 21.4 olup 20-24 arasında değişen yaş dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsiyet

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların 5 tanesi kadın (%62,5) ve 3 tanesi erkektir (%37,5). Katılımcıların cinsiyet dağılımları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı	N= Katılımcı sayısı
1	3
2	2
3	2
5	1

Sınıf

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubunda 2, 3 ve 4. Sınıflardan oluşan katılımcılarda en yüksek katılım 2. Sınıflardan olup sınıf bazında dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sınıf	N	%
2. Sınıf	6	%75
3. Sınıf	1	%12.5
4. Sınıf	1	%12.5

Aile Kompozisyonu

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların tamamı (%100) çekirdek ailesiyle yaşadığını belirtmiştir.

Aile Kompozisyonu	N	%
Çekirdek aile	8	%100

İkamet

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların çoğunun (%87,5) yurtta yaşadığı görülmüş ve yaşadıkları yerlere göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

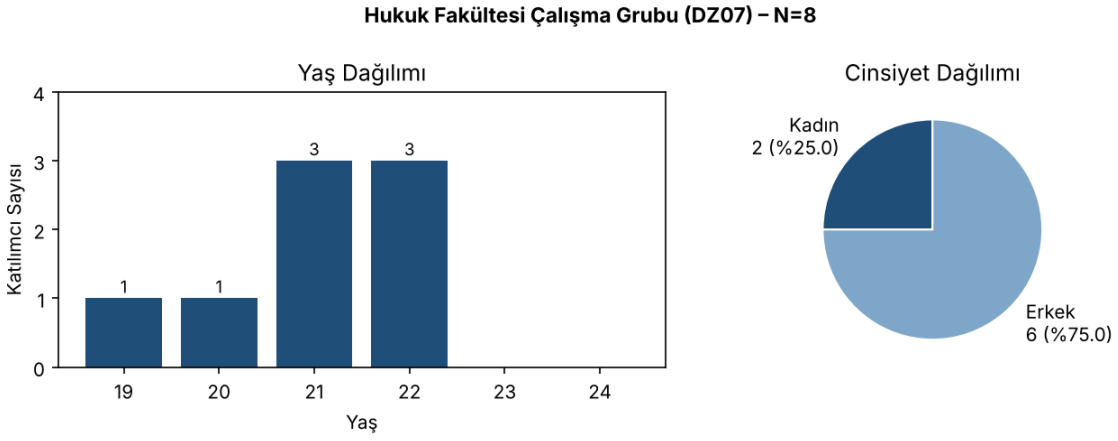
Nerede Yaşıyor	N	%
Yurtta	7	%87.5
Ailemle birlikte	1	%12.5

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubuna Hukuk bölümünden 8 öğrenci katılmıştır.

Yaş

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yaş ortalaması 21 olup 19-22 arasında değişen yaş dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsiyet

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların 2 tanesi kadın (%25) ve 6 tanesi erkektir (%75). Katılımcıların cinsiyet dağılımları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı	N= Katılımcı sayısı
1	4
2	2
3	2

Sınıf

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu 2 ve 3. Sınıf katılımcılardan oluşmuş ve sınıf bazında dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sınıf	N	%
2. Sınıf	5	%62.5
3. Sınıf	3	%37.5

Aile Kompozisyonu

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların tamamı (%100) çekirdek ailesiyle yaşadığını belirtmiştir.

Aile Kompozisyonu	N	%
Çekirdek aile	8	%100

İkamet

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yarısının (%50) yurtta yaşadığı görülmüş ve yaşadıkları yerlere göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

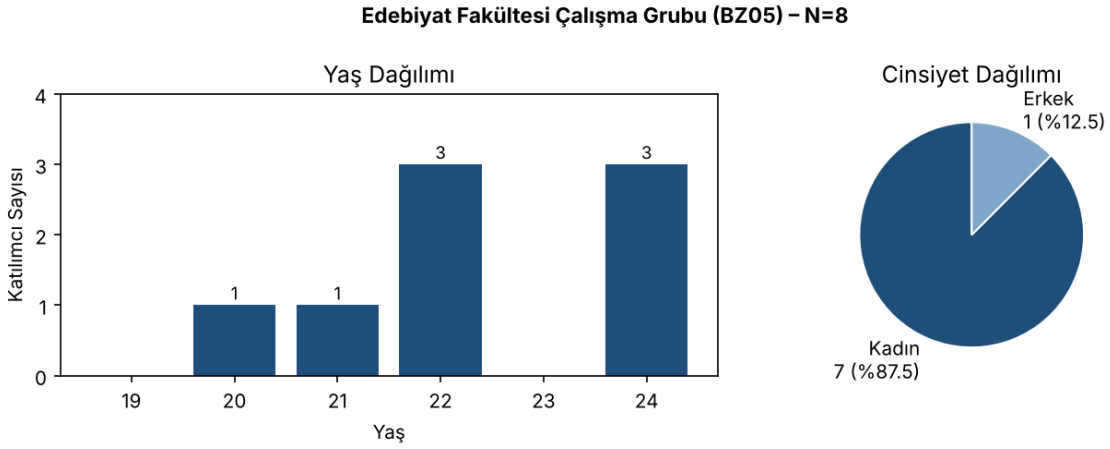
Nerede Yaşıyor	N	%
Yurtta	4	%50
Ailemle birlikte	3	%37.5
Öğrenci evi	1	%12.5

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubu

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubuna Psikoloji bölümünden 4, İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümünden 2, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden 2 olmak üzere toplam 8 öğrenci katılmıştır.

Yaş

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yaş ortalaması 22,4 olup 20-24 arasında değişen yaş dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsiyet

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların 7 tanesi kadın (%87,5) ve 1 tanesi erkektir (%12,5). Katılımcıların cinsiyet dağılımları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı	N= Katılımcı sayısı
0	1
1	3
2	2
3	2

Sınıf

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubunun yarısı 2. Sınıf yarısı 3. Sınıf katılımcılardan oluşmuştur.

Sınıf	N	%
2. Sınıf	4	%50
3. Sınıf	4	%50

Aile Kompozisyonu

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların çoğunluğu (%87,5) çekirdek ailesiyle yaşadığını belirtmiştir.

Aile Kompozisyonu	N	%
Çekirdek aile	7	%87.5
Geniş aile	1	%12.5

İkamet

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yaşadıkları yerlere göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

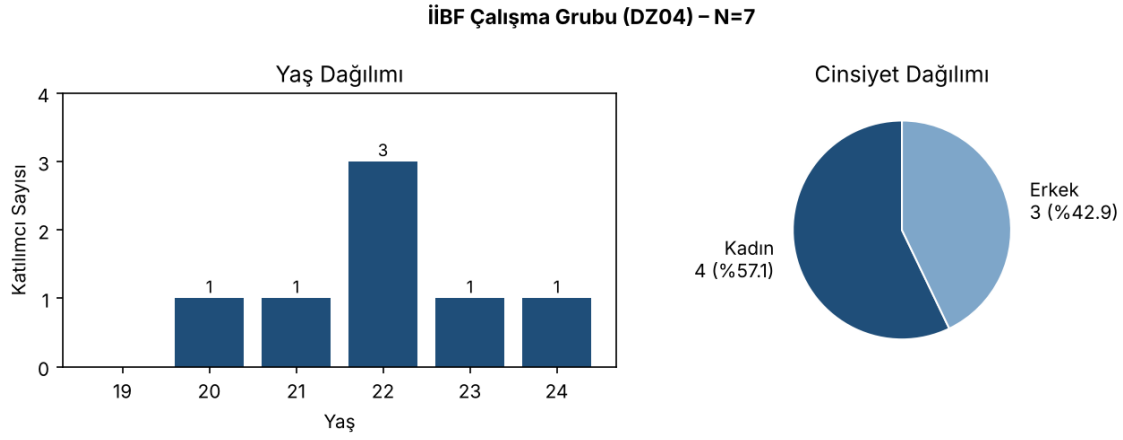
Nerede Yaşıyor	N	%
Ailemle birlikte	5	%62.5
Yurtta	3	%37.5

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubuna Sosyal Hizmet bölümünden 3, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden 2, Yönetim Bilişim Sistemleri bölümünden 2 olmak üzere toplam 7 öğrenci katılmıştır.

Yaş

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yaş ortalaması 22 olup 20-24 arasında değişen yaş dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsiyet

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların 4 tanesi kadın (%57,1) ve 3 tanesi erkektir (%42,9). Katılımcıların cinsiyet dağılımları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı	N= Katılımcı sayısı
0	3
1	2
2	1
3	1

Sınıf

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu 2. ve 3. Sınıf katılımcılardan oluşmuş ve dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sınıf	N	%
2. Sınıf	4	%57.1
3. Sınıf	3	%42.9

Aile Kompozisyonu

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların tamamı (%100) çekirdek ailesiyle yaşadığını belirtmiştir.

Aile Kompozisyonu	N	%
Çekirdek aile	7	%100

İkamet

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların çoğunluğu (%85,7) ailesiyle birlikte yaşadığını belirtmiş ve yaşadıkları yerlere göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

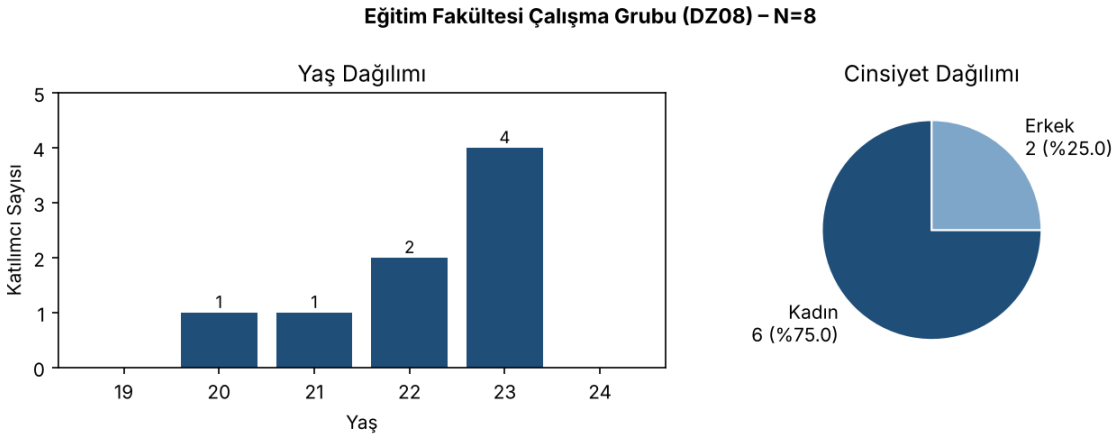
Nerede Yaşıyor	N	%
Ailemle birlikte	6	%85.7
Yurtta	1	%14.3

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubu

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubuna Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümünden 3, Türkçe Öğretmenliği bölümünden 2, Özel Eğitim Öğretmenliği bölümünden 1, İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünden 1 ve Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünden 1 olmak üzere toplam 8 öğrenci katılmıştır.

Yaş

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların yaş ortalaması 22,1 olup 20-23 arasında değişen yaş dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Cinsiyet

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların 6 tanesi kadın (%75) ve 2 tanesi erkektir (%25). Katılımcıların cinsiyet dağılımları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların kardeş sayısına göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Kardeş Sayısı	N= Katılımcı sayısı
0	1
1	1
2	4
7	1
9	1

Sınıf

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubunun çoğunluğu (%75) 4. Sınıflardan oluşmakta olup sınıflara göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Sınıf	N	%
2. Sınıf	1	%12.5
3. Sınıf	1	%12.5
4. Sınıf	6	%75

Aile Kompozisyonu

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların tamamı (%100) çekirdek ailesiyle yaşadığını belirtmiştir.

Aile Kompozisyonu	N	%
Çekirdek aile	8	%100

İkamet

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubunda katılımcıların çoğunluğu (%75) yurtta yaşadıklarını belirtmiş ve yaşadıkları yerlere göre dağılım aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Nerede Yaşıyor	N	%
Yurtta	6	%75
Ailemle birlikte	2	%25

3.3 Çalışma Grubu Bazında Demografik Profillerin Karşılaştırılması

Demografik form bulguları, katılımcıların bölümleri üzerinden ilgili fakülte çalışma grubuna eşleştirilerek gruplar arasında karşılaştırmalı olarak sunulmuştur. Tablo 1 grupların bölüm bileşimini, Tablo 2 tüm değişkenlere ilişkin özet karşılaştırmayı, Şekil 1 ve Şekil 2 ise yaş, cinsiyet, sınıf ve ikamet dağılımlarını göstermektedir.

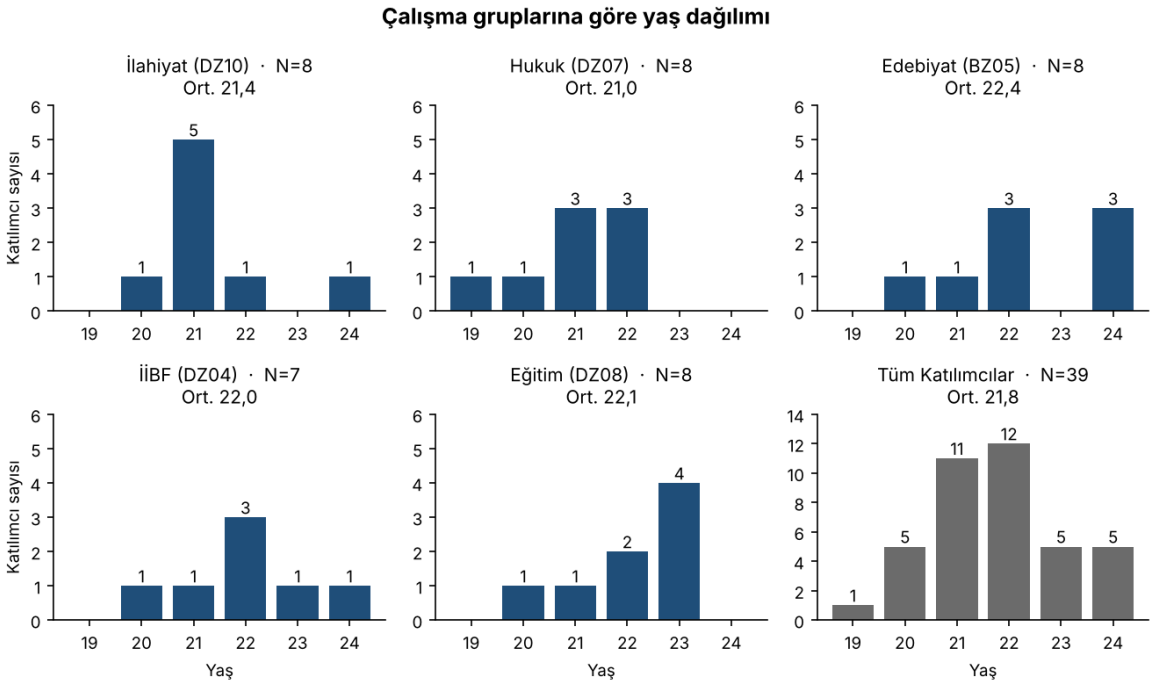
Tablo 1. Çalışma gruplarının bölüm bileşimi

Çalışma grubu	N	Katılımcıların bölümleri (kişi sayısı)
İlahiyat Fakültesi (DZ10)	8	İlahiyat (8)
Hukuk Fakültesi (DZ07)	8	Hukuk (8)
Edebiyat Fakültesi (BZ05)	8	Psikoloji (4), İngilizce Mütercim Tercümanlık (2), İngiliz Dili ve Edebiyatı (2)
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (DZ04)	7	Sosyal Hizmet (3), Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (2), Yönetim Bilişim Sistemleri (2)
Eğitim Fakültesi (DZ08)	8	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (3), Türkçe Öğretmenliği (2), Özel Eğitim Öğretmenliği (1), İlköğretim Matematik Öğretmenliği (1), Okul Öncesi Öğretmenliği (1)
Toplam	**39**	13 farklı bölüm

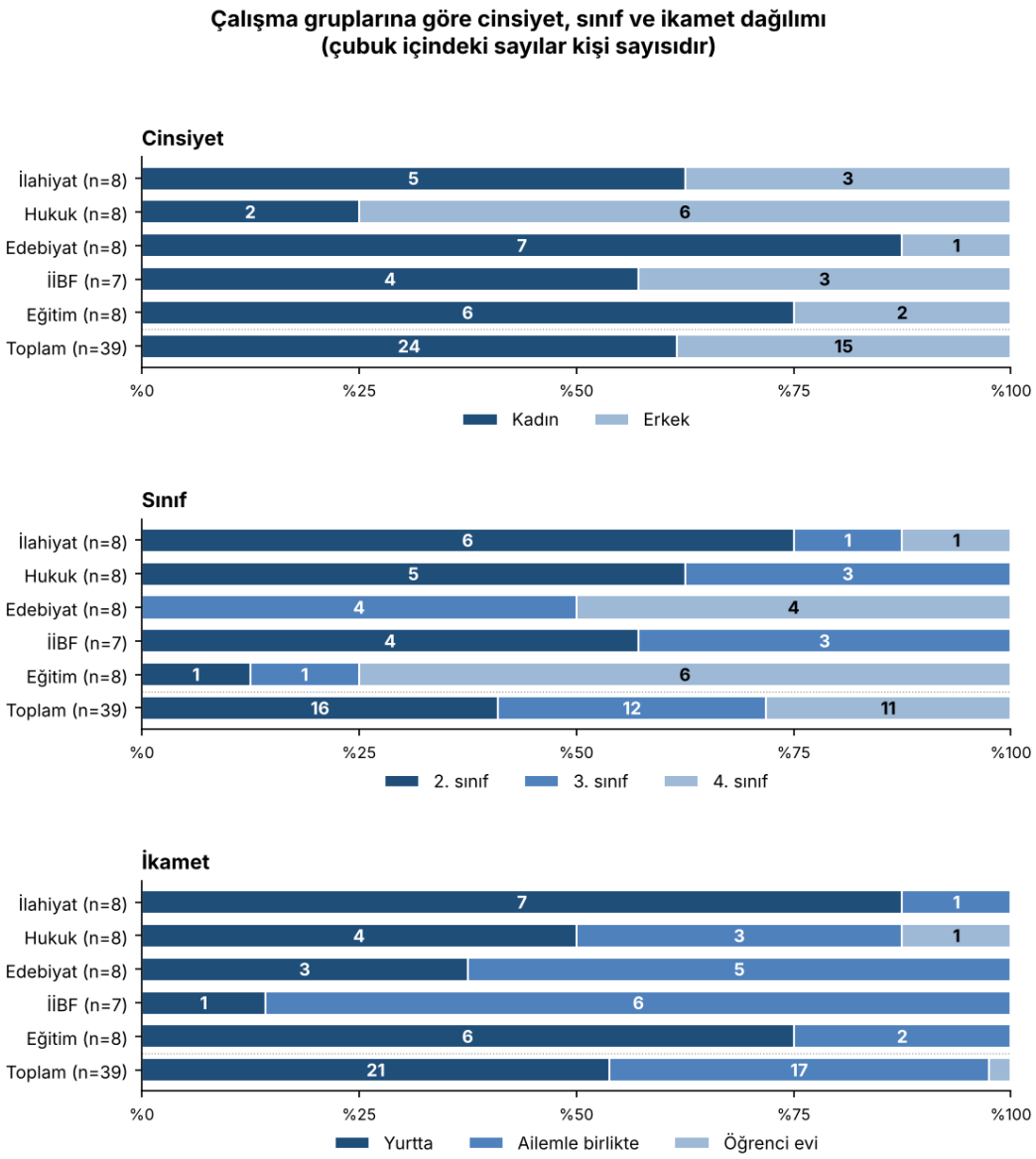
Tablo 2. Çalışma gruplarına göre demografik özelliklerin karşılaştırması

Değişken	İlahiyat (DZ10)	Hukuk (DZ07)	Edebiyat (BZ05)	İİBF (DZ04)	Eğitim (DZ08)	Toplam
Katılımcı sayısı (N)	8	8	8	7	8	**39**
Yaş: ort. (min–maks)	21,4 (20–24)	21,0 (19–22)	22,4 (20–24)	22,0 (20–24)	22,1 (20–23)	**21,8 (19–24)**
Cinsiyet, n (%)						
Kadın	5 (%62,5)	2 (%25)	7 (%87,5)	4 (%57,1)	6 (%75)	**24 (%61,5)**
Erkek	3 (%37,5)	6 (%75)	1 (%12,5)	3 (%42,9)	2 (%25)	**15 (%38,5)**
Sınıf, n (%)						
2. sınıf	6 (%75)	5 (%62,5)	0 (%0)	4 (%57,1)	1 (%12,5)	**16 (%41)**
3. sınıf	1 (%12,5)	3 (%37,5)	4 (%50)	3 (%42,9)	1 (%12,5)	**12 (%30,8)**
4. sınıf	1 (%12,5)	0 (%0)	4 (%50)	0 (%0)	6 (%75)	**11 (%28,2)**
Kardeş sayısı						
Ortalama	2,2	1,8	1,6	1,0	3,1	**2,0**
Medyan (min–maks)	2,0 (1–5)	1,5 (1–3)	1,5 (0–3)	1,0 (0–3)	2,0 (0–9)	**2,0 (0–9)**
Aile kompozisyonu, n (%)						
Çekirdek aile	8 (%100)	8 (%100)	7 (%87,5)	7 (%100)	8 (%100)	**38 (%97,4)**
Geniş aile	0 (%0)	0 (%0)	1 (%12,5)	0 (%0)	0 (%0)	**1 (%2,6)**
İkamet, n (%)						
Yurtta	7 (%87,5)	4 (%50)	3 (%37,5)	1 (%14,3)	6 (%75)	**21 (%53,8)**
Ailemle birlikte	1 (%12,5)	3 (%37,5)	5 (%62,5)	6 (%85,7)	2 (%25)	**17 (%43,6)**
Öğrenci evi	0 (%0)	1 (%12,5)	0 (%0)	0 (%0)	0 (%0)	**1 (%2,6)**

Şekil 1. Çalışma gruplarına göre yaş dağılımı

Şekil 2. Çalışma gruplarına göre cinsiyet, sınıf ve ikamet dağılımı

4. Grup Raporları

Çalıştay Oturum Akışı

Öğrencilerin bölümlerinin ait olduğu fakültelerden oluşan gruplar, aşağıda belirtilen oturum sorularını aynı sırayla tartışmış, son oturumda ilk iki oturumda ortaya çıkan fikirler ve genel öneriler özetlenmiştir. Mevcut raporda çalışma gruplarının fikirleri ve önerileri bulundukları fakültelere göre açıklanmıştır.

Oturum 1: Ailelerde Dijital Medya Kullanımının Yaygınlığı

Tartışma sorusu: *Ailelerde dijital medya kullanımının (sosyal medya, film-dizi izleme, video oyunları vb.) yaygınlığı hakkında ne düşünüyorsunuz? Dijital medya kullanımı, aile ilişkilerine etkisi bakımından ele alınması gereken bir konu mu?*

Oturum 2: Dijital Çağın Aile İçi İletişime Etkileri

Tartışma sorusu: *Dijital çağda aile bireyleri arasındaki ilişki ve iletişime dair neler söylemek istersiniz? Dijital medya araçlarının evdeki kullanımı aile içi ilişki ve iletişimi nasıl etkiliyor? Olumlu ve olumsuz etkiler nelerdir?*

Oturum 3: Ailede Dijital Medya Kullanımının Düzenlenmesi

Tartışma sorusu: *Dijital medya kullanımının düzenlenmesiyle ilgili neler söylemek istersiniz? Olumsuz etkilerin azaltılması ve olumlu olanların korunması için ailede yapılacak düzenlemeler neler olabilir?*

4.1 İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubu

Moderatör: Arş. Gör. Hasan Hüseyin Mak

Genel Görüşler

İlahiyat Fakültesi Çalışma Grubu, ailenin toplumun önemli bir kurumu olduğunu vurgulamış ve dijital medyanın ailenin fiziksel mekanını, dilini ve güven ilişkilerini yeniden inşa ettiğini öne sürmüştür. Ayrıca Türkiye'de yaklaşık ekran süresinin 7 saat 6 dakika olmasının alarm vericiliğine dikkat çekerek konunun araştırılmasının önemini vurgulamıştır. Gruptaki öğrenciler, ekran süresinin bu denli uzun olmasının bireylerin dikkat süresini düşürerek odaklanma becerilerini azalttığını belirtmiştir.

Tartışmada öğrenciler, dijital medyayı geleneksel aile içi etkileşim kalıplarını kökten sarsan, "uzaktakini yakın, yakındakini uzak eden" olarak tanımlamış ve dijital cihazlara dönük şekilde tasarlanan ev içi mimarinin geleneksel sohbeti besleyen dairevi düzenin yerini aldığını belirtmiştir. Bir bireyin yanındaki kişiyi dijital cihazında zaman geçirmek için ihmal etmesi olarak tanımlanan "phubbing" kavramına değinerek bireyler arasındaki yok sayılma hissine ve duygusal kopuşa dikkat çekmişlerdir. Ayrıca dijital cihazlardaki algoritmanın bireye göre olması sebebiyle aile bireylerini bir araya getiren ortak zihin dünyasının kaybını savunmuştur.

Çalışma grubu, vitrinleşme ve mahremiyet kaybı, kıyas kültürü ve güven bunalımı, dopamin döngüsü ve zihinsel kirlilik başlıklarında ele aldıkları psikolojik ve ahlaki risklerden bahsetmişlerdir. Buna ek olarak, hızla değişen dijital gündemin ebeveyn ve çocuklar arasında kuşak çatışması ve dijital uçurum yarattığını vurgulamış ve özellikle 0-3 yaş arasındaki çocuklarda ekranın "dijital bakıcı" olarak kullanıldığını öne sürmüşlerdir.

Öneriler

Çalışma Grubu; dijital medya kullanımının aile içerisindeki olumsuz etkilerinin azaltılması için ebeveynlerin kendi ekran sürelerini kısıtlayarak çocuklara olumlu rol model olmalarını; ev içerisinde yemek masası, yatak odası gibi ekransız güvenli alanların olmasını, ortak tüketilen içeriklerin sohbet konusu haline getirilmesi ve aile fotoğraflarının dijital ortamda arşivlenerek albüm kültürünün yaşatılması gibi bireysel ve ailesel düzenlemeleri öneri olarak sunmuştur. Ayrıca gruptaki öğrenciler dijital medya ve aile eğitimi konulu ebeveynlik ehliyeti eğitimlerinin oluşturulmasını, dini ve ahlaki değerlerin dijital içeriklerde yer almasını, devletin medya organlarının aile değerlerini koruyan içerikler üretmesini eğitsel ve kurumsal müdahale önerileri olarak tartışmışlardır. Yapılabilecek sosyal ve ekonomik politika örneklerinde sosyal medya kullanımının 15 yaş altına kısıtlanması, annelik ve çocuk gelişimi desteği, içerik kontrolü gibi maddeler yer almaktadır.

4.2 Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu

Moderatör: Zehra Seher Erkarslan

Genel Çıktılar

Hukuk Fakültesi Çalışma Grubu öğrencileri dijital medyanın artık hayatın dışlanamaz bir parçası ve "çağın gerekliliği" olduğunu düşünmüştür. Sosyal medyanın haz köleliği yaratması, insanların yalnızlık ve anlaşılma ihtiyaçlarını giderme alanına dönüşmesi ve anonimlik veya "ikinci benlik" yaratma fırsatının hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurduğunu öne sürmüşlerdir. Dijital medyanın aile üyeleri arasındaki iletişimi şekillendirirken aynı zamanda iletişim kopukluğu ve kuşaklar arası tüketim farkı yarattığını görmüşlerdir. Dijital medya kullanım yaşının düşmesini çocuk gelişimi ve gelecek nesillerin gelişimsel özelliklerine yansımaları bakımından endişe duyulan bir alan olarak görmüşlerdir. Ekrana maruz kalan çocukların yüz yüze iletişimde zorlanması, odaklanma problemi yaşaması belirtilirken, bir yandan da tamamen ekransız büyütülen çocukların akranlarından dışlanma hissi yaşayabileceği tartışma konusu olarak konuşulmuştur. Her ne kadar bireysel ve psikolojik zararları konuşulsa da, sistemin içinde var olabilmek için dijital okuryazarlığın şart olduğu kabul edilmektedir. Hukuk bürolarından büyük şirketlere kadar her kurumun varlığını LinkedIn, Instagram, YouTube gibi platformlarda sürdürdüğü; yeni nesil yapay zekâ araçlarını (hukuk yapay zekaları vb.) kullanamayan bireylerin iş bulmakta zorlanacağı vurgulanmıştır. Bu sebeple çocuğu teknolojiden tamamen kısıtlamak yerine, "doğru ve bilinçli kullanmayı" öğretmenin daha faydalı olduğu savunulmuştur.

Gruptaki öğrenciler dijital medyanın aile içinde ortak ilgi alanları yaratma, mekânsal sınırların kalkması, psikolojik destek ve bilinçlenme gibi olumlu etkilerinden ve aynı zamanda aynı odada farklı hayatlar yaşatan bireyselleşme, sanal kıyaslamalar ve çatışma gibi olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir. Hukuki açıdan tarafların dijital dünyaya gömülerek birbirlerini ihmal etmeleri “dijital terk” olarak ele almışlar ve dijital medyanın kişilik hakları ve veriler açısından da yeni hukuki tartışma alanları yarattığını belirtmişlerdir.

Öneriler

Sosyal medya kullanımı veya ekran süresine yasal kısıtlama getirmenin tek başına yeterli olmayacağı, “düzenleyici etki analizi” ve Türkiye’nin kendi yapısına uygun düzenlemeler getirmesi gerektiği öne sürülmüştür. Öğrenciler, 0-3 yaşın çocuk gelişimindeki önemi vurgulanıp, 7 yaşına kadar ebeveynlerin çocukların ekran süresini minimal tutması gerektiğini savunmuşlardır. Eğitim sisteminin güçlendirilerek müfredatta dijital medyanın etkilerinin öğrencilere anlatılması önerilmiştir. Ayrıca evlilik öncesi dijital okuryazarlık ve çocuk psikolojisi gibi alanlarda ebeveynlere eğitim sunulması bu grubun çözüm önerilerindendir. Psikolojik desteğin erişilebilir kılınması, teknolojisiz alanlar ve zamanlar yaratmak, izole tüketim yerine ortak tüketimin sağlanması ve çocukların can sıkıntısına izin vermek gibi çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Ayrıca sorunun bir parçasının fazla

bireyselleşme olduğuna dikkat çekerek bireysellik ve toplumsallık arasında dengenin sağlanarak aile üyeleri arasındaki iletişimin güçlendirilmesi önerilmiştir.

4.3 Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubu

Moderatör: Arş. Gör. Yaren Kazaklı

Genel Çıktılar

Edebiyat Fakültesi Çalışma Grubu dijital medya kullanımının hem ebeveynler hem de çocuklar tarafından yaygın olduğunu belirterek dijital medyanın ne kadar süreyle ve hangi içerikler tüketilerek kullanıldığının önemli olduğunu vurgulamıştır. En kolay erişilebilen ve yaygın kullanılan dijital medya aracının akıllı telefonlar olduğunu söylemiş, bununla birlikte özellikle çocuklar için akıllı telefon ve tabletlerin video izlemek, görüşme yapmak dahil olmak üzere boş zamanlarını değerlendirebilecekleri kişisel bir alan eğlence alanı oluşturduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler, dijital medyanın (özellikle paylaşım yapılan platformların) bireyin öznelliğini ifade edebildiği ve sunabildiği bir alan yaratması, kişilerin uzak mesafede yaşayan sevdikleriyle iletişimlerini kolaylaştırması, ebeveynlerin kişisel gelişim, aile içi iletişim gibi alanlarda bilgilenmelerini sağlaması gibi olumlu etkileri olduğundan bahsetmişlerdir. Olumlu etkilerin yanı sıra dijital medyada herkesin birbirinin hayatına şahit olması, çift ilişkilerini ve özel alanlarını negatif etkilemesi, sosyal medyadan kurulan ilişkilerin yanıltıcı ve güven kırıcı olabilmesi gibi olumsuz etkilerden bahsetmişlerdir. Ayrıca öğrenciler dijital medyadaki bilgi kirliliğinin bu içeriklere sıkça maruz kalanlar için zarar verici olabileceğini belirtmişlerdir. Ailelerin çocuğa ayırdığı zamanın dijital medya kullanımı sebebiyle azalması ve çocukların yanında telefonda vakit geçirmesi, aileye yönelik uygun dijital içeriklerin olmaması, çocukların oyun bağımlısı olmaları ve dikkat dağınıklığı yaşamaları, suçu teşvik eden şiddet içerikli platformların olması gibi aşırı dijital medya kullanımının negatif etkilerini ele almışlardır. Ayrıca dijital medyanın kuşak çatışmaları doğurması, olumsuz içeriklerin duygusal yük oluşturması, kişinin telefona yönelerek karşıdakini ihmal etmesi diye tanımlanan “phubbing” kavramı ve aktif dinleme,empati ve konuşma derinliğinin azalması gibi dijital medya kullanımına dair olumsuz psikolojik etkilerden bahsetmişlerdir.

Öneriler

Aile içerisinde uygulanabilecek çözüm önerileri olarak yemek masasına telefon taşınmaması, gençlerin de iletişim kurmada sorumluluk alarak aktif rol oynaması, ebeveynlerin çocuklarını dinlemesi, ailelerin telefonlarını başka odaya götürerek toplantı, sohbet, aktivite gibi bir araya gelme alanları yaratması sunulmuştur. Ebeveynlerin sosyal medyada uzun süre zaman geçirmelerinin (ve çocuklarına zaman ayıramamalarının) çocuklarında oluşturabileceği olumsuz etkinin farkında olmaları ve aynı zamanda ve çocuğun dijital medya kullanımını denetlemesi önerilmiştir. Bununla birlikte, çocukların vakit geçirebileceği kamuya ait güvenli sosyal alanların bulunmamasının ve bu

alanların yaratılmasına kamu kurumları tarafından öncelik verilmesinin önemli olduğunu söylemişlerdir. Dijital okuryazarlığın çocuklara öğretilmesi, ailelerin bu konuda çocuklara rol model olması, ebeveynlerin çocuklarıyla açık ve sıcak bir ilişki kurarak çocuklarıyla ortak aktiviteler yapmaları ve çocuklarını dijital dünyada vakit geçirmeye terk etmemeleri önerilmiştir. Dijital alanda vakit geçirmek yerine fiziksel aktiviteleri öncelemek, kişinin kendini tanıması, çiftlerin birbirlerine ve kendi hobilerine alan açması ve duygu regülasyonu yapmayı öğrenerek dijital medyayı regülasyon aracı olarak kullanmaları dijital medyanın olumsuz etkilerini önlemek için önerilmiştir. Ayrıca ailelerin çocuklarıyla birlikte izleyecekleri içeriklerin kısıtlılığına dikkat çekilmiş, çocuğa olumlu örnek olacak ailece izlemeye uygun içeriklerin üretilmesini önermişlerdir.

4.4 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu

Moderatör: Arş. Gör. Uzay Eryılmaz

Genel Çıktılar

Dijitalleşen dünya ile birlikte aile yapısının geçirdiği dönüşüm, öğrenciler tarafından kaçınılmaz bir gerçeklik olduğu kadar kontrol edilmediğinde ciddi riskler barındıran bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Katılımcılar, dijital medyanın özellikle genç nesiller üzerinde odaklanma problemlerine ve saldırgan davranışlara yol açtığını; yetişkinlerde ise evde süregelen yoğun telefon kullanımı nedeniyle aile içi sohbetlerin azaldığını vurgulamaktadır. Pandemi dönemiyle birlikte normalleşen bu kullanım alışkanlığının, bireyleri fiziksel olarak aynı ortamda bulunsalar dahi duygusal bir kopukluğa sürüklediği, akşam yemekleri gibi ortak paylaşımların yerini "yalnızlaşmış ekran tüketimine" bıraktığı dile getirilmiştir. Bununla birlikte, teknolojinin bilgiye hızlı erişim sağladığı ve uzak mesafedeki aile bireyleriyle iletişim kurmayı kolaylaştırdığı gibi avantajlar da teslim edilmektedir. Ancak genel eğilim, özdenetim sağlanamadığı takdirde dijital araçların aile ilişkilerini zayıflattığı yönündedir.

Ekonomik bağlamda sosyal medyanın rolü, aile içi huzuru sarsan bir memnuniyetsizlik odağı olarak ele alınmıştır. Öğrenciler, dijital platformlarda sunulan "ideal aile" ve "lüks tüketim" içeriklerinin çoğu zaman sahte bir gerçeklikten ibaret olduğunu, ancak bu durumun özellikle eşler ve çocuklar arasında kıyaslamalara yol açtığını belirtmektedir. Sosyal medyada görülen hayatlara özenme durumunun, aile bütçesini zorlayan gereksiz harcama taleplerini tetiklediği ve ebeveynlerin çocuklarına bu lüks standartları sağlayamadığında hissettiği yetersizlik duygusunun aile içi gerginlikleri artırdığı tespit edilmiştir. Bu durumun, maddi gerçeklikten kopuk bir lüks algısı yaratarak aile bireyleri arasındaki duygusal bağı zedelediği ifade edilmektedir.

Ebeveynlerin çocukların dijital kullanımı üzerindeki etkisi ise bir "kolaycılık" eleştirisiyle gündeme getirilmiştir. Bazı katılımcılar, ebeveynlerin kendi rahatlıkları için çocukları tablet ve telefonlara yönlendirdiğini, oyuncağın yerini ekranın almasının bu şekilde normalleştiğini savunmaktadır.

Çocukların dışarıda vakit geçirebileceği alanların yetersizliği de bu yönelimi artıran bir unsur olarak görülmektedir.

Öneriler

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Grubu, bu sorunların çözümüne yönelik politika önerisi olarak devletin doğrudan yasakçı bir müdahalesinden ziyade "teşvik edici ve eğitici" bir rol üstlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Sert kısıtlamaların veya kimlik sorgulaması gibi yöntemlerin ters tepebileceği ve kişisel özgürlükleri ihlal edebileceği uyarısı yapılarak; çözümün halk eğitim merkezleri, seminerler ve online platformlar aracılığıyla verilecek "ebeveyn eğitimlerinde" yattığı vurgulanmıştır. Ayrıca devletin, ailelerin birlikte vakit geçirebileceği sosyal alanları ve çocukları hobilere yönlendirecek imkanları artırması, daha sağlıklı bir toplumsal yapı için temel bir gereklilik olarak sunulmuştur.

4.5 Eğitim Fakültesi Çalışma Grubu

Moderatör: Sedef Basan

Genel Çıktılar

Eğitim Fakültesi Çalışma Grubu teknolojinin çağın bir gerekliliği olduğunu düşünürken sınırlandırılmasının da önemli olabileceğini savunmaktadır. Öğrenciler aile içinde dijitalleşmeyle beraber iletişimin azaldığını, bireyselleşme ve yalnızlığın arttığını belirtmişlerdir. Çalışan annelerin sayısının artmasıyla çocukla bağın kurulamaması ve ebeveynlerin telefonu çocuğa “sus payı” olarak vermesini aile içinde görülen sorunlardan biri olarak ele almışlardır.

Şehirleşme yapısının güvenli bir alan sunup sunmadığı tartışmış ve sokak kültürünün kaybından bahsetmişlerdir. Dijital medyanın okul öncesi çocuklarda cinsellik ve şiddet içeriklerine maruz kalma riskini artırdığı öne sürülmüştür.

Öneriler

Dijital medya kullanımına sınır koyarak süre kontrolü sağlanması ve ailece geçirilen zamanın artırılması önerilmiştir. Ailelerin bilinçlendirilmesi, önleyici psikolojik danışmanlık ve rehberlik çalışmalarının yapılması, öğretmenlerin sınıf içi materyal kullanımına dikkat etmesi ve veliler arası iletişim ve iş birliği olması önerilmiştir. Kurumsal ve toplumsal boyutta belediye ve devlet tarafından düzenlemeler yapılması önerilmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Çalıştayda tüm gruplar, dijital medyanın yaygınlaşmasının çağımızın kaçınılmaz bir gerçekliği olduğu ve bunun hem bireyler hem de aile yapısı açısından çeşitli riskler barındırdığı konusunda ortaklaşmıştır. Gençler, dijital medyanın aile ilişkileri üzerindeki etkilerini değerlendirirken özellikle iletişimin azalmasına, bireyselleşmenin artmasına ve yalnızlaşmaya yol açan etkilerine dikkat çekmiştir. Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zamanın azalması, ebeveynlerin çocuklarıyla birlikteyken telefonlarıyla ilgilenmeleri ve bazı ebeveynlerin kendi rahatlıkları için çocuklarını tablet ve telefon kullanımına yönlendirmeleri, dijital medyanın aile içi ilişkiler üzerindeki olumsuz etkilerine örnek olarak verilmiştir. Özellikle telefon ve tablet gibi dijital araçların kişisel alanlara dönüşmesi, aile üyelerinin "aynı odada farklı hayatlar yaşayan" bireylere dönüşmesiyle ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra, kişinin telefonuna yönelerek karşısındaki kişiyi ihmal etmesi olarak tanımlanan "phubbing" kavramı çerçevesinde, aktif dinleme, empati ve sohbetlerin derinliğinin azalması gibi psikolojik ve ilişkisel etkiler de farklı çalışma gruplarında ele alınmıştır.

Dijital medya ve gelişen teknolojilerin bilgiye hızlı erişim sağlaması, uzaktaki aile bireyleriyle iletişimi kolaylaştırması ve eğitici içeriklere erişim olanağı sunması gibi olumlu etkilerinden de söz edilmiştir. Bununla birlikte, bu olumlu etkiler değerlendirilirken dijital medya kullanımının içeriğine ve süresine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Aile içi iletişimi ve bağı zayıflatma potansiyeli ise tüm grupların üzerinde durduğu ortak konulardan biri olmuştur. Ayrıca gençler, sosyal medyada sunulan içeriklerin gerçeği yansıtmayabileceğine ve sosyal medya üzerinden kurulan iletişimin güvenilirlik sorunları barındırabileceğine dikkat çekmiştir. Bu durumun eşler ve çocuklar arasında kıyaslamalara ve iletişim sorunlarına yol açabileceği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, dijital medyada tüketilen içeriklerin kuşaklar arasında farklılaşmasının kuşak çatışmalarını artırabileceği de gündeme getirilmiştir.

Dijital medyanın olumsuz etkileri ele alınırken, tüketilen içeriklerden kaynaklanan riskler de tartışılmıştır. Özellikle 0–3 yaş aralığındaki çocukların ekran maruziyetinin gelişimleri üzerindeki olası olumsuz etkileri ile çocukların cinsel içeriklere ve şiddet içeren materyallere maruz kalma riskleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca ailelere ve çocuklara yönelik nitelikli ve yaşa uygun içeriklerin yetersizliği, çocuklarda oyun bağımlılığı riski, saldırgan davranışlar, dikkat dağınıklığı ve odaklanma sorunları ile suçu teşvik eden zararlı içerikler barındıran platformların varlığı, dijital medyanın potansiyel riskleri arasında sıralanmıştır.

Çalışma gruplarının sunduğu çözüm önerilerinin, aile içi uygulamalar ve toplumsal düzeydeki düzenlemeler olmak üzere iki temel başlık altında toplandığı ve bu önerilerde büyük ölçüde

ortaklaştığı görülmüştür. Aile içi iletişimin azalması ve bireyselleşmenin artmasına karşı, ekran kullanımının sınırlandırıldığı ortak zamanlar ve alanlar oluşturulması, birlikte etkinlikler yapılması en sık dile getirilen öneriler arasında yer almıştır. Bu kapsamda yemek masası ve yatak odası gibi alanların ekransız ve güvenli alanlar olarak düzenlenmesi, yemek masasına telefon getirilmemesi, dijital medya kullanımına sınırlar koyularak ekran süresinin kontrol edilmesi ve ailenin birlikte geçirdiği zamanın artırılması önerilmiştir. Ayrıca aile üyelerinin bir araya geldiği toplantı, sohbet ve etkinlikler sırasında telefonların başka bir odada bırakılması, dijital etkinliklerin yerine fiziksel aktivitelerin konulması, bireylerin kendilerini tanımaya yönelik fırsatlar yaratması, çiftlerin birbirlerinin hobilerine alan açması ve duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesi de çözüm önerileri arasında yer almıştır.

Dijital medyanın tamamen kısıtlanmasının mümkün olmadığı görüşünden hareketle gençler, dijital içeriklerin aile üyeleri tarafından birlikte tüketilmesini ve bu içeriklerin sohbet için bir fırsata dönüştürülmesini önermiştir. Böylece dijital medyanın, aile üyelerini birbirinden uzaklaştıran bir unsur olmasının yanı sıra bir araya getiren bir işlev de üstlenebileceği ifade edilmiştir. Ebeveynlerin sosyal medya kullanımına eleştirel bir perspektifle yaklaşmaları, kendi kullanım alışkanlıklarının çocukları üzerindeki olası etkilerini değerlendirmeleri ve çocuklarının dijital medya kullanımını yaşlarına ve gelişimsel ihtiyaçlarına uygun biçimde takip etmeleri de öne çıkan öneriler arasında olmuştur.

Toplumsal düzeydeki çözüm önerileri kapsamında, devletin ailelerin birlikte vakit geçirebileceği sosyal alanları ve çocukları hobi ve ilgi alanlarına yönlendirecek olanakları artırması gerektiği belirtilmiştir. Şehirleşmeyle birlikte çocukların güvenli açık alanlara erişimi de tartışılmış; çocukların dışarıda oynadığı geleneksel sokak kültürünün giderek kaybolmasına dikkat çekilerek sokaklarda ve kamusal alanlarda güvenli oyun ve etkinlik alanlarının oluşturulması önerilmiştir. Bunlara ek olarak ailelere yönelik bilinçlendirme çalışmaları yürütülmesi, önleyici psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin yaygınlaştırılması, psikolojik desteğin erişilebilir kılınması, annelik ve çocuk gelişimi alanlarında destek sunulması, sosyal medya kullanımına yönelik yaş sınırlamalarının getirilmesi, veliler arasında iletişim ve iş birliğinin güçlendirilmesi, ailece tüketilebilecek dijital içeriklerin üretilmesi ve eğitim müfredatının dijital okuryazarlığı destekleyecek biçimde güncellenmesi gibi öneriler dile getirilmiştir. Ebeveynlerin bilinçlendirilmesinin önemini vurgulayan gençler, dijital okuryazarlık ve çocuk psikolojisi gibi konularda eğitimlerin ebeveyn adaylarına, çocuk sahibi olmadan önce sunulabileceğini de belirtmiştir.